

WIELKIE
PYTANIA

GRZEGORZ
SZYMANOWSKI

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania filozofii zakres rozszerzony dla szkoły ponadpodstawowej (LO, Technikum)

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2019

Redakcja merytoryczna – dr Jolanta Sawicka-Jurek

Recenzja merytoryczna – prof. Radosław Cezary Gwizdon
dr Jan Łukasiuk
Katarzyna Szczepkowska-Szcześniak
Agnieszka Ratajczak-Mucharska

Redakcja językowa i korekta – Altix

Projekt graficzny i projekt okładki – Altix

Skład i redakcja techniczna – Altix

Warszawa 2019

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat lekcji:

Wiara „myślącej trzciny”, czyli jaką rolę odegrał zakład Pascala?

Klasa / czas trwania lekcji:

czas 2x45 min

Cele:

Po lekcji uczeń:

- a) objaśnia pascalskie rozróżnienie porządku rozumu i porządku serca;
- b) wyjaśnia, na czym w ujęciu Blaise Pascala polega wielkość i nędza człowieka;
- c) krytycznie rekonstruuje „zakład Pascala”;
- d) analizuje fragment Myśli (Pascal: 150-161).

Pytania kluczowe: Czym jest zakład Pascala? Czym jest wielkość i nędza człowieka?

Metody/Techniki/Formy pracy

Metody i techniki pracy: drzewko decyzyjne, praca z tekstem, przekład intersemiotyczny (rysunki lub prezentacje), podział klasy na mniejsze grupy (związane z zaobserwowanymi deficytami). Sugerowane zastosowanie oceniania kształtującego (OK). W przypadkach uczniów z SPE – wykorzystanie przekładu intersemiotycznego w celu ilustracji zakładu Pascala, zwiększona ilość czasu na zadania.

Środki dydaktyczne:

- wydruki z drzewkiem decyzyjnym
- karteczki dla uczniów (zielone, żółte, czerwone) – do pracy z OK
- teksty (Pascal: 150-161)
- opcjonalnie – komputery lub smartfony

Opis przebiegu lekcji:

- a) Zapisujemy na tablicy NaCoBeZU: Rozumiem treść zakładu Pascala; Wiem jak opisywał wielkość człowieka; Rozumiem, czym według Pascala jest nędza człowieka.
- b) Podział klasy na mniejsze 5-6-osobowe grupy. Uwzględniamy podczas podziału deficyty SPE tak, żeby stworzyć grupy w miarę homogeniczne, co pozwoli dostosować warunki pracy i udzielić dosyć skutecznej pomocy (np. przy czytaniu tekstu). Rozdajemy drzewka decyzyjne i teksty, sytuacja wymagająca podjęcia decyzji to zachowanie wobec człowieka, który uczynił nam krzywdę, ale jest osobą ważną i pożyteczną dla całej społeczności (w drzewkach oceniamy porządek

rozuemu i serca – cel 1). Na podstawie tekstu (cel 4) uczniowie uzupełniają drzewka i podejmują decyzję. Grupy mające sprawniejszych uczniów dostają dodatkowe zadanie, analizując podjętą decyzję z perspektywy wielkości i nędzy człowieka (cel 2).

- c) Grupy prezentują swoje dokonania. Obserwujemy karteczki do oceniania kształtującego, czy uczestnicy są już w stanie podjąć się odpowiedzi na pytania kluczowe.
  - d) W rozmowie nauczającej poruszamy problem zakładu Pascala. Uczniowie mogą sięgnąć do tekstu filozofa lub Internetu. Dokonujemy oceny – dlaczego zakład Pascala stał się ważnym podejściem do religii i metafizyki. Można pokusić się o próbę jego etycznej oceny (cel 3).
  - e) Proponujemy przemyśleć wnioski z dotychczasowej pracy tak, by móc wyjaśnić NaCoBeZU. Gdy uczniowie będą gotowi, wyłożą zielone karteczki.
  - f) Jeśli zielonych kartek nie pojawi się wystarczająco dużo, proponujemy powrót do czytania tekstu, ze zdobytą już wiedzą. Może nastąpić przekład inersemiotyczny (zwłaszcza uczniowie z SPE). Oczekujemy nadal na zielone kartki.
  - g) Zakończenie – proponujemy podsumowanie zajęć w punktach na piśmie przez każdego z uczestników i przyczepienie wyników do tablicy.
- Wprowadzamy ocenę koleżeńską. Zapisujemy własną ocenę i porównujemy.

Komentarz metodyczny

Zajęcia zostały przygotowane zgodnie z założeniami konstruktywizmu (patrz: program s. 2-3 i bibliografia). Działania opierały się na pracy w grupach. Warto tak ustalić grupy, by uczniowie z SPE byli w każdej. Należy przygotować się na nietypowe i pozawerbalne prezentacje. Nauczyciel musi pełnić rolę kontrolera zachowań i reagować na bieżąco. Podczas zajęć nauczyciel modyfikuje ćwiczenia, zadania i polecenia tak, by były one wykonywane także przez uczniów o niższym potencjale. Dla uczniów zdolnych są proponowane zadania trudniejsze. Uczniowie z SPE powinni być wspierani według indywidualnych zaleceń. Nie tworzymy z nich osobnej grupy, ale dostosowujemy zadanie do ich możliwości. Uczniowie ci otrzymują pomoc w czytaniu poleceń i treści zadań, dokładną analizę treści i utwierdzenie się, że uczeń rozumie, wydawanie krótkich i konkretnych poleceń, wydłużenie czasu na pracę z tekstem i wykonanie prac pisemnych, sprawdzanie stopnia zrozumienia tekstu i poleceń, zapis trudnych, nowych terminów na tablicy, zwracanie uwagi uczniom na poprawność zapisów oraz ćwiczenia utrwalające, pomoc w wykonywaniu rysunków, schematów. Zastosowanie zasady OK wymusza ocenianie w tym stylu, zwłaszcza jeśli czynności są dość proste.

Ustalona ocena nie może wynikać z porównania osiągnięć pomiędzy uczniami.